

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 492/2017-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Lálíka 5. decembra 2017 prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Slavomírou Huszthyovou, Za amfiteátrom 10, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 1741/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 1741/2009 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 1741/2009 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov), ktorú je Okresný súd

Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právnej zástupkyňi JUDr. Slavomíre Huszthyovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. I. ÚS 492/2017 z 9. októbra 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“, v citáciách aj „odporca“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 1741/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že *„Sťažovateľka je oprávnenou stranou v exekučnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 17 Er 1741/2009.*

Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. novembra 2016 sp. zn. III. ÚS 590/2016-21 bolo konštatované, že postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 1741/2009 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Súčasne Ústavný súd Slovenskej republiky prikázal Okresnému súdu Košice I, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 1741/2009 konal bez zbytočných prietáhov...

Sťažovateľka touto ústavnou sťažnosťou opätovne napáda neefektívny postup odporcu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er/1741/2009 opakovaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeným článkom 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, keď odporca napriek príkazu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. novembra 2016 konať bez zbytočných prietáhov vo veci ďalej nekoná a ani po uplynutí doby viac ako 8 mesiacov odo dňa vydania nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci stále nerozhodol...

Dňa 28. 06. 2017 nahliadla sťažovateľka ako oprávnená v označenom exekučnom konaní do súdneho exekučného spisu odporcu a oboznámila sa s obsahom vyjadrenia povinného zo dňa 22. 3. 2017. Povinný v tomto vyjadrení uvádza, že ešte v roku 2010 uhradil súdnemu exekútorovi vymáhanú sumu (vo výške 1.800,-EUR ako vyplýva z pripojeného príjmového pokladničného dokladu, ktorá suma má predstavovať dlžnú istinu vrátane trov konania) a navrhol konanie zastaviť. O návrhu oprávneného na zastavenie exekúcie súd doposiaľ nerozhodol a vymožené peňažné prostriedky od povinného sú naďalej v držbe povereného súdneho exekútora...

Postup súdu, ktorý vec bezdôvodné nerozhoduje, sa javí ako vyznačujúci sa pretrvávajúcimi neprimeranými prietahmi, čím odporca prehľbuje ním zapríčinený stav právnej neistoty navrhovateľky.

Podľa názoru sťažovateľky je ústavné neudržateľným, že odporca do dňa podania tejto sťažnosti neodstránil protiprávny stav, vo veci nerozhoduje, nekoná bez zbytočných prietáhov a ani nereaguje na príkaz Ústavného súdu Slovenskej republiky, čo nie je v súlade s princípmi právneho štátu.

V súlade s ustálenou judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. I. US 242/2015-39) je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Tato povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 O. s. p., ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 O. s. p., podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd aj bez návrhu tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejedaná a rozhodnutá.“

3. Na základe uvedeného sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 1741/2009 porušil jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby okresnému súdu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietáhov a zaplatiť sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 1 500 €, ako aj úhradu trov konania v sume 312,34 €.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadril predseda okresného súdu, ktorý v liste zo 6. septembra 2017 po chronológii procesných úkonov vykonaných okresným súdom v konaní od 13. augusta 2009 uznal sťažnosť za dôvodnú pre preťaženosť sudcov exekučného súdu. Uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania; rovnako sa vyjadrila aj sťažovateľka v liste z 18. októbra 2017.

II.

5. Požiadavka rýchlosti súdneho konania sa stala ústavným princípom, pretože časový horizont toho, kedy sa účastníkovi dostáva konečné rozhodnutie vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou práva na fair proces v jeho časovej dimenzii. Preto je vecou štátu organizovať svoje súdnictvo tak, aby princípy vyslovené v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) boli rešpektované a prípadné nedostatky v tomto smere nešli na ťarchu účastníka, ale súdu, ktorý mal a má dostatok vhodných opatrení na zabezpečenie takého procesného postupu v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty pri riešení vzťahov medzi účastníkmi konania.

6. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou (dohovorom) zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

7. Ústavný súd preskúmal konanie na okresnom súde z pohľadu dôvodov namietaných v podanej sťažnosti a dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je dôvodná.

8. Ústavný súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach vyjadril, že medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou základného práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015).

9. Prieťahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jednorazový či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje trvalé ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov. Z tej fakticity musí preto následne vyplývať, že dôsledkom takého zásahu orgánu verejnej moci nemožno čeliť inak ako ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

10. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) sa tak opakovane pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitnosť veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu, resp. jeho význam pre účastníkov konania.

11. Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prieťahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu,

a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú priet'ahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

12. Priebeh napadnutého konania, ktoré začalo ešte 30. júla 2009 podaním návrhu na vykonanie exekúcie, už dvakrát vyhodnotil ústavný súd najprv v uznesení sp. zn. IV. ÚS 189/2012 z 12. apríla 2012, keď sťažnosť právneho predchodcu sťažovateľky odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti, neskôr v uznesení sp. zn. III. ÚS 590/2016 z 29. novembra 2016, zaoberajúc sa obdobím od 13. marca 2012 do 3. novembra 2015, ktorým vyslovil porušenie označených práv, priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 500 € a prikázal okresnému súdu, aby konal bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd z predloženého súdneho spisu okresného súdu zistil, že ďalší priebeh napadnutého konania bol takýto:

- 23. január 2017 – okresný súd nariadil doručenie odvolania povinného voči uzneseniu o zamietnutí jeho námietok proti exekúcii z 27. septembra 2010 oprávnenej;
- 3. marec 2017 – okresný súd výzvou uložil povinnému, aby sa vyjadril k stanovisku oprávnenej k odvolaniu z 3. marca 2017;
- 22. marec 2017 – povinný osobne doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie k predchádzajúcej výzve súdu;
- 28. marec 2017 – okresný súd vyjadrenie povinného z 22. marca 2017 nariadil doručiť oprávnenej;
- 10. august 2017 – predseda okresného súdu opatrením vec pridelil sudcovi, pretože zákonná sudkyňa nastúpila na materskú dovolenku;
- 28. august 2017 – okresný súd vrátil exekučný spis okresného súdu sp. zn. 17 Er 1741/2009 súdnemu exekútorovi;
- 21. septembra 2017 – okresný súd požiadal súdneho exekútora o vyčíslenie prípadne uplatnených trov exekúcie v súvislosti s rozhodovaním o zastavení exekúcie pre splnenie záväzku povinným;

- 22. septembra 2017 – súdna exekútorka mailovým podaním súdu oznámila, že si náhradu trov exekúcie neuplatňuje;

- podaním z 18. októbra 2017 súdna exekútorka okresnému súdu zasiela fotokópiu upovedomenia o výsledku šetrenia štátneho dohľadu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 12. októbra 2017.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

14. Pokiaľ ide o prvé z uvedených kritérií, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie súdu v exekučnom konaní nie je v zásade takým rozhodovaním, ktoré vyžaduje dokazovanie. Je to dané tým, že o veci účastníkov exekučného konania už bolo právoplatne rozhodnuté a existuje vykonateľné rozhodnutie, ktoré je podkladom na nariadenie exekúcie, alebo existuje iný vykonateľný exekučný titul ustanovený v § 41 Exekučného poriadku. Medzi účastníkmi exekučného konania už preto nemôže byť spravidla sporné, aké práva prináležia oprávnenému a aké záväzky má voči oprávnenému povinný. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci. I keď možno pripustiť určitú mieru skutkovej zložitosti veci súvisiacej s návrhmi povinného o započítanie vzájomných pohľadávok, nemôže to odôvodňovať stav, v akom sa preskúmané exekučné konanie nachádzalo v čase meritórneho prerokovania sťažnosti.

15. V poradí ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania. Ústavný súd nezistil, že by sťažovateľka svojím správaním akýmkoľvek spôsobom prispela k predĺženiu napadnutého konania.

16. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

17. Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu vo vymedzenom období až dosiaľ je poznačený a trpí neefektívnosťou.

18. Uvedené konštatovanie vyplýva predovšetkým zo skutočnosti o pretrvávajúcom neefektívnom stave pretrvávajúceho v konaní viac ako 8 mesiacov od nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 590/2016, ktorým bolo okresnému súdu prikázané, aby konal bez zbytočných priet'ahov potom, ako bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Oboer 426/2014 zo 6. októbra 2015 zrušené uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 CoE 134/2013 zo 17. marca 2014 a uznesenie okresného súdu sp. zn. 17 Er 1741/2009 z 21. februára 2012 a vec v otázke námietok povinného proti exekúcii vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Dosiaľ okresný súd o námietkach povinného proti exekúcii po zrušení veci dovolacím súdom a jej vrátení na „nové“ prerokovanie nerozhodol.

19. Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu, resp. orgánu verejnej moci (v danom prípade všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

20. Konštatovanie predsedu okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti o preťaženosti sudcov rozhodujúcich v exekučnej agende nemohol ústavný súd akceptovať s poukázaním na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť

dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Ústavný súd poznamenáva, že nemožno v žiadnom prípade prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to môže mať za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd (II. ÚS 311/06, IV. ÚS 383/08, III. ÚS 327/2015).

21. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci (bod 1 a 2 výroku tohto nálezu).

III.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

24. Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 500 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukazuje najmä na to, že „... napriek príkazu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. novembra 2016... vo veci naďalej nekoná a ani po uplynutí doby viac ako 8 mesiacov... neústavné konanie odporcu donútilo sťažovateľku na strane oprávneného k zbytočným úkonom smerujúcim k uplatneniu jej práv

v dôsledku pretrvávajúcej právnej neistoty, k dodatočným stretnutiam s úradmi, ... k zažívaniu pocitov nervozity, poníženia, stresu i... k morálnym a finančným ujímaniam“.

25. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (bod 3 výroku tohto nálezu); vo zvyšnej časti finančného zadosťučinenia sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu). Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia vzal ústavný súd do úvahy predmet sporu (exekučné konanie), dĺžku doterajšieho priebehu napadnutého konania, moment vstupu sťažovateľky do konania na základe singulárnej sukcesie, opakovanú nečinnosť i neúčinný postup súdu v danej veci.

27. Podľa čl. 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi, aby úplne alebo sčasti uhradil druhému účastníkovi jeho trovy konania. Aj v tejto veci sa ústavný súd rozhodol priznať sťažovateľke, ktorá bola v konaní o jej sťažnosti zastúpená advokátkou JUDr. Slavomírou Huszthyovou, úhradu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2017 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) spolu s režijným paušálom v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov v celkovej sume 312,34 €, ktorú uložil zaplatiť okresnému súdu na účet jej právnej zástupkyne (§ 31a zákona

o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nález (bod 4 výroku tohto nález).

28. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nález uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2017